

POWIATOWY URZĄD
Bezpieczeństwa Publicznego
w Sokółowie
Nr. _____

PROKURATURA WOJEWÓDZKA
W WARSZAWIE
akt osk. zatwierdzam
dn. 21.4.1954 r.
Prokurator *[signature]*

p-ko: 1/Manowskiemu Józefowi s. Adama
2/Rytla-Kuca Jana s. Wincentego
3/Wojtkowskiego Wiktora s. Jana
oskarżonych z art. 1 pkt. 2 Dekr.
z dnia 31.VIII.1944r.

/ oskarżony - tymczasowo aresztowany /

O S K A R Ż A M:

1/ Manowskiego Józefa s. Adama i Aleksandry z d. Wierzbickich, ur. Treblinka, pow. Węgrów, ostatnio zam. we wsi Złotki, gm. Prostyni, pow. Węgrów, narodowość polska, ob. polskie, pochodzenie społeczne chłopskie, z zawodu rolnik, posiadający 6 ha ziemi, analfabeta, żonaty, w W.P. nie służył, bez odznaczeń i orderów, danych o karalności brak.

O to, że

W miesiącu grudniu 1943r. /daty dokładnie nie ustalono / we wsi Rytle - Święckie gm. Olszew, pow. Sokółów-Podl. idąc na rękę władzy państwa niemieckiego działał na szkodę osób narodowości żydowskiej prześladowanych przez władze niemieckie przez to, że na polecenie sołtysa wsi Rytele-Swięckie Wojtkowskiego Wiktora ujął wraz z Rytlem-Kucem Janem ukrywającego się ob. narodowości żydowskiej Rybkę Joska z jego córkami, których to doprowadzili do Kowalczyka Franciszka, a następnego dnia odstawił ich do obozu śmierci w Treblince.

To jest o czyn z art. 1 pkt. 2 Dekr. z dnia 31.VIII.1944r.

O S K A R Ż A M:

2/ Rytel-Kuc Jana s. Wincentego i Hipolity z d. Szczęśniak, ur. 14.VI.1906r. Rytele-Swięckie, gm. Olszew, pow. Sokółów-Podl. i tam że ostatnio zamieszkały, narodowość polska, ob. polskie, z zawodu rolnik, posiadający 5 ha ziemi, pochodzenie społeczne - chłopskie, żonatego, wykształcenie 3 odd szkoły powsz., w W.P. służącego w 2 p. ułanów w 1915-16r. w stopniu szereżowego, danych o karalności brak.

O S K A R Ż A M:

242

3/ Wojtkowskiego Wiktora s. Jana i Franciszki z d. Floryszczyk, ur. 22.XII.1886r. Rytele-Swięckie, gm. Olszew, pow. Sokołów-Podl., ostatnio zam. Złotki, gm. Prostyn, pow. Węgrów, narodowość polska, ob. polskie, z zawodu rolnik, posiadający 5 ha ziemi, żonaty, pochodzenie społeczne - chłopskie wykształcenie domowe, w W.P. służącego w armii carskiej w 1914-18r. w stopniu szeregowego, danych o karalności brak.

O to, że

W okresie okupacji w miesiącu grudniu 1943r. /daty dokładnie nie ustalono/ we wsi Rytele-Swięckie, gm. Olszew, pow. Sokołów-Podl. jako sołtys wsi, idąc na rękę władzy państwa niemieckiego działał na szkodę osób narodowości żydowskiej prześladowanych przez władze niemieckie ze względów rasowych przez to, że wspólnie z Manowskim Józefem i Rytlem-Kucem Janem ujeli dwie osoby narodowości żydowskiej Rybkę Joska i jego córkę których to doprowadzili do Kowalczyka Franciszka w Rytelach, a następnego dnia odstawiono ich do obozu śmierci w Treblince.

To jest o czyn z art. 1 pkt. 2 Dekr. z dnia 31.VIII.1944r.

Na zasadzie art. 22 § 1 i art. 25 § 1 K.P.K. sprawa niniejsza podlega rozpatrzeniu przez Sąd Wojewódzki w Warszawie.

U Z A S A D N I E N I E.

Przez Organa Bezpieczeństwa Publicznego w Sokołowie-Podl. zatrzymani zostali w dniu 21.X.1950r. Manowski Józef zam. we wsi Złotki, gm. Prostyn, pow. Węgrów w dniu 24.XI.1950r. Rytele-Kuc Jan zam. Rytele-Swięckie, gm. Olszew, pow. Sokołów-Podl. i Wojtkowski Wiktor zam. Złotki, gm. Prostyn, pow. Węgrów, podejrzani o współpracę z Niemcami.

W czasie okupacji niemieckiej na terenie wsi Rytele-Swięckie, gm. Olszew, pow. Sokołów-Podl. zamieszkiwały cztery rodziny żydowskie. W 1942r. /daty dokładnie nie ustalono/ władze niemieckie wydały rozporządzenie sołtysowi wsi Rytele-Swięckie oskarżonemu Wojtkowskiemu Wiktorowi, żeby wszystkich żydów zamieszkałych na tamtejszym terenie /wsi/ odstawił do "Ghetta" w Kosowie. Oskarżony Wojtkowski Wiktor będąc gorliwym sołtysem dla władz niemieckich natychmiast nakazał podwody, którymi to zostali odstawieni żydzi do "Ghetta" w Kosowie.

W 1943r. /daty dokładnie nie ustalono/ Niemcy widząc swój upadek

Oskarżenia pociągnięci do odpowiedzialności karnej w zeznaniach swych dają wykrętne wyjaśnienia by umknąć przed wymiarem sprawiedliwości, pozatym nie wnoszą istotnego na swoją obronę. Jednak na podstawie zeznań świadków przesłuchanych w toku śledztwa całkowicie potwierdzają winę oskarżonych.

Officer Sledzy:

IPN
BUIAD
Warszawa

3. ~~osadzeni w areszcie P.U.B.P.~~
~~Sokołów-Podl.~~
~~Woj. Sokółka-Podl. wzięciu śledztwa~~

Winnipeg 2 punkt strong 2 12/5.

1/ Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu k. 13-4004
2/ Charakterystyki oskarżonych k. 53-54
3/ Notatki urzędowe k.

✓ Mówi: Jan podbielski, Ostrowi-uzan, ul. Ostrożycka 25

Oficer śledczy P.U.B.P.

IPN
BUIAD
Warszawa

9. Marianna Wójtkowska, wieś Łotki, gmin. proszyna, pow. Węgrów

10. Władysław Wójtkowski, - - - - -

IPN
BUIAD
Warszawa

ZARZĄDZENIE

Na zasadzie art. 79

§ 2 K. P. K. wyznaczam
osk. Manoweli obrońcę z
urzędu adw. H. Koneńniowski
zam. przy ul. Siedlce

Dnia 17. V. 18 57 r.

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU

ZARZĄDZENIE

Na zasadzie art. 79

§ 2 K. P. K. wyznaczam
osk. Ryszard Kuc obrońcę z
urzędu adw. Kuoli Bohdan
zam. przy ul. Siedlce

Dnia 17. V. 18 57 r.

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU

Swiadczyć o wolności osk. y. Małowski

✓ 11. Piotr Żebrowski, Miłde-Świecie, gmin. Olus. powiat. Łokos-pod.

✓ 12. Jan Szewiak - - - - -

✓ 13. Stanisław Szewiak - - - - -

✓ 14. Tomasz Żebrowski - - - - -

✓ 15. Eustach Olzak, Ostro-Łos. ul. Młynska 4

✓ 16. Marianna Siedlce, Stefania Siedlce, Pracownik p-ta Miłkowskiego

✓ 17. Franciszek Thompson, Miłde-Świecie, gmin. Olus. pow. Łokos-pod.

✓ 18. Władysław Miesko, - - - - -

✓ 19. Władysław Litka, - - - - -

✓ 20. Cecylia Szewiak, Młotkowie, pow. Ostro-Łos.

✓ 21. Ryszard Kuc, Miłde-Świecie, gmin. Olus. pow. Łokos-pod.

1) osk. Manoscki Józef: nie przyznaje się do
zawziętego smutku i rozpamiętania.

Korasz okupacji niemieckiej we wsi Rytele-
Świszkie, gdzie prowadził na gospodarstwie
mojej żony. Korasz okupacji niemieckiej
nie pamiętam dokładnie z którym rokiem
z mienicą gnieźni, przed zachodem słońca.

Okolo 150m. przed moim domem, przebiegał
tłum ludzi, za zabudowaniami z kierunku wsi.
Kto był w tym tłumie ludzi nie mogę
powiedzieć. Ja nie widziałem z tym tłumie
osk. nego Rytele-Kuca Jana, również nie widziałem
Kojłkowskiego Wikłora. Stwierdziłem od Kowalewskiego
że w tłumie tym był Rytele-Kuc Jan.

Korasz, gdy zbiegałem z domu, to tłum ludzi
który przebiegał, wracał po zabudowania.
Od mojej córki 5-6 letniej dowiedziałem się, że
tłum ten miał zbierać Rybkę Józka.

Rybkę Józka zatem, był to chłop, który mieszkał
przed wojną w Rytelech - Świszkich, w czasie okupacji
niemieckiej ukrywał się na terenie naszej
wsi. W tym dniu nie wychodził, gdyż moim
możę postrelokować i nie mogę chodzić.

Co się z Rybką stało nie wiem.
Zapamiętam, że w czasie gdy dowiedziałem się
od córki, że tłum zbierał Rybkę, pies mój

Przewodniczący zarządził postępowanie dowodowe oraz uprzedził oskarżonego, że wolno mu czynić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 295 k.p.k.).

Po wezwaniu świadków na salę Przewodniczący uprzedził wszystkich świadków i biegłych o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oraz przytoczył treść art. 96 k.p.k.

Zapytani o imiona, nazwiska, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron świadkowie i biegli po lali:

został odświeżony. Do roku 1947 mieszkał w Rybku - Świątku a następnie, w Holku pow. Hęgrob, gdzie u tej siostry ożenił się, po śmierci swojej żony. He ssi Rybku Świątku oskarżony Hojtkowski spełniał obowiązki sędziego. Nie dyszał aby osi. Hojtkowski wywał ludności ażeby ujmowali żydów.

z Rybkem - Kucem nie kłócił się, si. H myślał art. 2993 k.p.k. odcyfrowano protokół k. 4 oskarżonego z 1947 roku w sprawie Manowskiego Józefa. Oskarżony Manowski wyjaśnia, że protokół odcyfrowany nie jest zgodny z prawdą, gdyż zwracał pod

Następnie Przewodniczący uprzedził o znaczeniu przyrzeczenia oraz odebrał przyrzeczenie zgodnie z przepisami art. 98 i 100 k.p.k. od świadków, przysięgą.

Nazwisk osób, które stawały przysięgą nie znam. Nie wiem czy bym mógł rozpoznać te osoby, które stawały przysięgą z Rybką Józkiem, iżdem dobre, były psach handlował to mi, zabierał na furmankę.

Przewodniczący zarządził postępowanie dowodowe oraz uprzedził oskarżonego, że wolno mu czynić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 295 k.p.k.).

Po wezwaniu świadków na salę Przewodniczący uprzedził wszystkich świadków i biegłych o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oraz przytoczył treść art. 96 k.p.k.

Zapytani o imiona, nazwiska, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron świadkowie

Wielki podali zaproszenia do bymian brai uchiat
u uziun i doprowadzeni idlo do Kosaleya
Franciszka. Stysradem na drugi dzien,
ze tym ludm. zaprowadnt goske do Kosaleya
i ten idl tam nocowat do rana. Natomiast
na drugi dzien sotys symacny pod oclz
skorce i on tego idla odkiorl do Treblinkei.
Po wyzwoleniu mieszkadtem we wsi Rytele-Saizkie
do czasu mego arestowania, to jest do 24. X. 1950r.
Kmyst aut. 29934. K.P.K. ^{odemntany} protokol pnestuchanie
oskaniego ztozary i sledztwie sh. Rytel-Koc - k. 43.
Osk-my Rytel-Kuc Jan zuyasnia, ze odemntany

~~Następnie Przewodniczący uprzedził o znaczeniu przyrzeczenia oraz odebrał przyrzeczenie~~

~~zgodnie z przepisami art. 98 i 100 k.p.k. od świadków:~~

protokół nie jest zgodny z prawda i osiada
że protokół ten został spisany dowolnie
osk-my z dalszym ciągu wyjaśniam, że Jozef
Rybkiewicz był w moim mieszkaniu.

Skonczył się ze zsiępnym chłodem po zgonach.
Odczytano sprawozdanie konfrontacji Rybka-Kusa
Jana i Manowskiego Józefa. karta 29.

oskarżony Małowski dodatkowo wyjaśnia:

Wichniatem jak ork. Rytel-Kuc sreot z rydem
dubod go zmagatadit nie siem

2). Osk. m. Rytel-Kuc, Jan: nie przyznaje ^{IPN} do
 Łamunowego mi. czynu i wyjaśniam.
 Horazie okupacji niemieckiej miastem ze
 mi Rytele-Sińskie, gdzie mam gospodarstwo
 rolne. Osk. Hajtkowski Wiktor był sołtysem
 naszej mi. Na zebraniach gromadzkich
 sołtys często ogłaszał, że gdyby u kogoś
 przechowywał się żyd, żeby go oddał ci do
 policji. W grudniu r. 1943 wieczorem około
 godz. 6-ej gdy już spałem, przyszł do mnie
 sołtys, który powiedział mi, że ma straż-
 nika, 19 żydów, że ukrywa się żyd Rybka Jacek.
 Powiedział mi ośli. Hajtkowski ały mi.
 „Tępaniu uciec! pomyśl. Ja powiedziałem
 że nie pójdę, ale sołtys ciągnął mnie za
 nogi i musiałem wyjść. Wyszedłem z Hajtkowskim
 na podwórko i zbadłem, że on nie ma broni,
 zostawiłem sołtysa i uciekłem do siostry ojca.
 To około po 15 min. z odległości 40m. do mojego
 zabudowania osk. Hajtkowski wraz z innymi
 ludźmi gonił żyda Rybkę i jego córkę ^{Hajtkowskiego} ^{polonia} ^{strach} ^{strach}
 go po głośnie jak krzykał „Tępani żyda”.
 Ja w tym czasie szedłem do mieszkania i powiedziałem
 że Hajtkowski goni żyda. Około 20 minut ^{strach}
 ze sołtysem ludzie poprowadzili żyda. Sołtys
 chciał, zakwaterować żyda u mieszkaniu Bryzelskiego

IPN
Białystok
Warszawa

H. J.

ask-ny Rytel-Kuc wyjaśnia, że zeznania w protokołach konfrontacji nie są prawdą, a jedynie słyszał od Cześnińskiego który obecnie nie żyje, że Manowski przebił Żyda. Zeznania złożone w śledztwie nie podpisywatem dobrowolnie, gdyż mi się przymusowa.

ask-ny Hojtkowski Niktor: nie pamiętam się do zamordowania cygana i wyjaśniania. W czasie ^{okupacji} niemieckiej mieszkałem wsi Rytele-Szyskie pow. Sokół Podlaski, gdzie mam gospodarstwo rolne, składające się z 20 ha ziemi, jednocześnie pełniłem obowiązki sołtysa. Były zamordowania, ze strony Niemców niemieckich, ażeby Żydów przebywających na terenie wsi zapaci i oddawać do policji.

Niemcy grozili surowymi surowymi karami za nie wykonywanie tych rozkazów. We wsi Rytele-Olechny Niemcy zlikwidowali dwie rodziny, że wsiacanie zabijali ulinujących się Żydów. Na terenie gromady oblepiłem plakaty, aby ujawnić Żydów przebywających w naszej wsi. Józef Rybka z pochodzenia żyd, przed wojną zamieszkiwał w Rytelach-Szyskich i tam miał sklepik.

Pod koniec 1942 r. w listopadzie przyjechałem z pola z pracy i potoczyłem się spaci. Jan Kowalewski zastępca sołtysa, przyszedł do

Przewodniczący zarządził postępowanie dowodowe oraz uprzedził oskarżonego, że wolno mu czynić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 295 k.p.k.).

Po wezwaniu świadków na salę Przewodniczący uprzedził wszystkich świadków i biegłych o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oraz przytoczył treść art. 96 k.p.k.

Zapytani o imiona, nazwiska, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron świadkowie

biegli po Jar: Następnie, skierowałem się z strony domu, po drodze usłyszałem szmer, zainicjowałem się po drodze zwracając ludnie. Kto był w tej grupie ludzi nie wiem, gdyż nie mogłem pomóc. Było ciemno. W grupie był był Kowalczyk, który to iadał furmanki aby iść odwieźć do Kosowa. Ja odniosłem, podwoły. Od asy Rytle-Szyskie do Kosowa jest około 18 km. natomiast do Treblinki jest około 8 km. W grupie ludzi idących od strony pola słyszałem głos Rytle-Kuca-Jana Namowskiego głos nie słyszałem. Nie

Następnie Przewodniczący uprzedził o znaczeniu przyrzeczenia oraz odebrał przyrzeczenie zgodnie z przepisami art. 98 i 100 k.p.k. od świadków: Nie chciałem dać

furmanki na iżdanie Kowalczyka Jana. Przed grupą ludzi szedłem z strony domu. Za mną w tym samym kierunku szła gromada ludzi około 5 m. w odległości ode mnie. Ludzie ci prowadzili Józka Rybkę. Ludzie ci stali na sprzost domu Rytle-Kuca-Jana ja poszedłem dalej. Idąc z dalszym ciągiem myślałem jak wykonać Rybkę Józka. Następnie udałem się do Kowalczyka Franciszka, mówiąc mu

nikogo nie symacratem. Czy kto go pilnował
nie wiem. Zamierzam, że zamierzam udać się
do Kowalewki i celu aby Joska Rybki wypuszcili.
Po około pół roku czasu udatem się do Kowalewki.
Franciszka aby wprowadzić Rybki Joska. Zamierzam
tutym ludzi, wśród których stał Rybka Joska.
Rybel-Kuc syn Leopolda Kucera, że dla niego ja
chcę go puszczać. Wierzę goły mówię, że kwatery
dla Joska Rybki symacratem jest u Kowalewki ~~Jan~~
Franciszka i tym ten odprowadzić Joska na
kwatery do symacratem miejsca. Na drugi dzień
nie interesować się Rybką i nie wiem co się
z nim stało. Na wiosnę w r. 1943. przenieść
był do tytułu i przeprowadzić się do Wotek.
Mieszkałem do czasu aresztowania.

Po myśli art. 29934 k.p.k. odczytano zeznania oświ.
na karze 45. — Osk. my wyjaśnić, że protokół
odczytany nie jest zgodny z prawdą,
gdyż w czasie śledztwa zostałem silnie uderzony
i łam przez por. Ciska z Berpierskiego.
Odczytano protokół konfrontacji K. 38. oświ-nego
Rybla-Kuca i Hojtkowskiego, którego
Osk. my Rybel-Kuc Jan odczytano zeznania.
i czasie konfrontacji.
Osk. my Hojtkowski oświadczają, że zeznania
i czasie konfrontacji nie są zgodne

społkaniem go naraz nie zsi Rytele-Sińskie.

Sądzę, że byłem ^{przed wojną} w czasie okupacji chcieliby
się zwolnić, ale władze państwowe nie ^{IPN} chcieli
mi zwolnić. W czasie okupacji niemieckiej
w roku 1942. ukraińcy pobili naucznicę, mnie
w tym czasie w domu nie było, a dzieci poniekąd.
W czasie okupacji niemieckiej ukrywali się Żydzi
Żyda Jęka Olszaka wywieźli do brata swego z Etlach
który tam się przebił. Na moją prośbę.
Niemcy nie rozstrzelali Żydów. Olszak przeżył
z Olszak Esterą.

Na pytanie abraczy Rytele-Kucyain wyjaśnienie, że
zidentyfikować jak Żyda prowadzili ^{Manowski} i osł.
Hojtkowski, który sili z przem. Pils przed luźnem.

Przewodniczący zarządził postępowanie dowodowe oraz uprzedził oskarżonego, że wolno mu czynić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 295 k.p.k.).

Po wezwaniu świadków na salę Przewodniczący uprzedził wszystkich świadków i biegłych o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oraz przytoczył treść art. 96 k.p.k.

Zapytani o imiona, nazwiska, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron

IPN
Warszawa

i biegli podali: 1) Rybka Julek l. 30. zrew. ^{ran} Krocjan abcy.

2) Rytel-Sidka Józef l. 29. rolnik ran. Rytele-Swiszkie abcy.

3) Kowalewski Jan l. 46. rolnik. ran. Rytele-Swiszkie abcy.

4) Zembrowski Feliks l. 36. rolnik. — " — abcy.

5) Kowalewski Franciszek l. 63 rolnik. — " — abcy.

6) Lipskie Krystyna l. 56. żona prac. P.K.P. córka osh. chce zeznawać.

7) Zatorska l. 32. — " — " —

8) Hojtkowski Mieczysław l. 29. rolnik. syn osh-nego chce zeznawać.

9) Hojtkowska Maria l. 52. żona osh. ran. żółki chce zeznawać.

10) Zembrowski Piotr l. 42 rolnik ran. Rytele-Swiszkie abcy.

11) Szcześniak Jan l. 37. rolnik ran. — " — abcy.

12) Zembrowski Tomasz l. 40. rolnik. — " — abcy.

13) Florysiewicz Franciszek l. 29. rolnik — " — brat cioci

14) Mleczko Bolesław l. 40. rolnik ran. Rytele-Swiszkie abcy.

Następnie Przewodniczący uprzedził o znaczeniu przyrzeczenia oraz odebrał przyrzeczenie

zgodnie z przepisami art. 98 i 100 k.p.k. od świadków:

IPN
BUIAD
Warszawa

15) Sidka Mieczysław l. 25 rolnik - ran. Rytele-Swiszkie abcy.

16) Zurańska Cecylia l. 27. przymusowa ran. Małkowi córka

17) Rytel-Kuc Helena l. 37. rolniczka ran. Rytele-Swiszkie.

18) Szcześniak Hładysław l. 44. rolnik. żona osh-nego powołany chce zeznawać.

19) Czyżewska Hładysława l. 59. rolnik. ran. Rytele-Swiszkie abcy.

20) Kowalewski Leokadia l. 70 rolniczka ran. Rytele-Swiszkie abcy.

21) Szcześniak Józef l. 44. rolnik. ran. Rytele-Swiszkie - abcy.

22) Florysiewicz Jan l. 42 rolnik - " - brat cioci Hojtkowskiego

23) Mańkowski Hładysław l. 19 rolnik ran. Rytele-Swiszkie.

syn osh-nego Mańkowskiego chce zeznawać.

sz. Rybka Jude zernaje: od roku 1936 przebywał
 na terenach Związku Radzieckiego. Po powrocie
 ze Związku Radzieckiego przyjechał na teren
 Ostwoja Marosieckiego, dośledził się od Sittli
 Józefa, że Józef Rybka ukrywał się w lesie
 Rytele-Sziszkie. Styszał, że na kilka miesięcy
 przed wejściem Armii Radzieckiej został ujęty przez
 Hucza Marowskiego Józefa i Rybla-Kuca Jana.
 Któryś to oddał go do Posterunku policji.
 Styszał, że przed oddaniem go w ręce Niemców
 wymagalny miał mroleg u Kowalczyk - gdzie
 on mieszkał. Następnego dnia został odwieziony
 do Treblinki. To tylko wiem z opowiadania.
 Styszał, że Hojtkowski jako sotys namawiał
 podrodz do odwiezienia go do Treblinki. Styszał
 że ojciec mój zginił na parę miesięcy
 przed wejściem Armii Radzieckiej na teren
 Sokotowa Podlaskiego. Nie wiem kiedy Armia
 Radziecka wkroczyła na teren Sokotowa Podlaskiego.
 Narazie nie przypominam sobie osób
 których mi mogli opowiedzieć ojców.
 Oprócz Sittli nie rozmawiałem z nikim.
 Przed wojną wraz z rodziną mieszkaliśmy w Rytelach
 Sziszkie Hojtkowskiego znanym i mi nie
 mogło na niego powiedzieć. Natomiast
 Alszaśko tylko opowiadał mi, że w czasie okupacji

Przewodniczący zarządził postępowanie dowodowe oraz uprzedził oskarżonego, że wolno mu czynić uwagi i składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 295 k.p.k.).

Po wezwaniu świadków na salę Przewodniczący uprzedził wszystkich świadków i biegłych o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, oraz przytoczył treść art. 96 k.p.k.

Zapytani o imiona, nazwiska, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron świadkowie

1) ~~biegli po iach~~ s. w. Rytele Sówka Józef zwanego: w czasie okupacji niemieckiej mieszkałem we wsi Rytele Szańskie. Rybka Józef mieszkał przed wojną we wsi Rytele Szańskie. W czasie okupacji niemieckiej zabrali go Niemcy do Gittel iarem i ciotki. Po pierwszym czasie ukrywał się na terenie wioski. Gospodarze dawali mu pożywienie. Gdy dosiedzieli się zandarmi, że na miejscu z Kosowa o tem, że na terenie naszej wsi przebywał żyd, przyjechali do wioski do sołtyśa i zapytali o żyda. Sołtyś odpowiedział, że nic nie wie. Jednak później zandarmowie niemieccy

Następnie Przewodniczący uprzedził o znieszeniu przyrzeczenia oraz odebrał przyrzeczenie

zgodnie z przepisami art. 98 i 100 k.p.k. od świadków. przyjechali do wsi i pośrodku wioski. Kozłowskiemu, że on go ukrywał. Na zebraniu gromadzkim sołtyś mówił ludzi, aby żyda ukrywającego się na terenie wsi ująć. W roku 1942 lub 1943.

zimą porą, pod śniegiem na wsi odbywał się sołtyś i jego żona. Wtedy grupa ludzi biegła z strony wschodniej wioski. Po jakimś czasie stępnąłem u mego sąsiada Kowalczyka Franciszka i jego żony i jego żony. Rano gdy wstawałem było już ciicho.

Sygn.akt IV. 2.K. 312/51

Sentencja Wyroku

84
CB

w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 26 czerwca 1951r.

Sąd Powiatowy dla województwa warszawskiego w Warszawie Wydział IV Karny na sesji wyjazdowej w Siedlcach w składzie następującym :

Przewodniczący Sędzia Woj. A. Górski

Ławnicy § 1) J. Berman 2) H. Załęski

Protokółant K. Odolczyk

w obecności Prokuratora Woj. B. Rutkowskiego
rozpoznawszy w dniu 26 czerwca 1951r. sprawę:

I) Manowskiego Józefa - urodz. 15.III.1905r. w Treblince ,
syna Adama i Aleksandry

II) Rytele - Kuca Jana - urodz. 14.VI.1906r. w Rytele - Święckie ,
syna Wincentego i Hipolity

III) Wojtkowskiego Wiktora - urodz. 22.XII.1836r. w Rytele -
- Święckie , syna Jana i Franciszki -

oskarżonych o to, że:

I) Manowski Józef o to, że:

W miesiącu grudniu 1943r. / daty dokładnie nie ustalono /
we wsi Rytele - Święckie gm. Olszew pow. Sokołów Podlaski, - idąc na
rękę władzy państwa niemieckiego - działał na szkodę osób
narodowości żydowskiej, prześladowanych przez władze niemieckie,
przez to, że na polecenie sołtysa wsi Rytele - Święckie - Wojtkow-
skiego Wiktora ujął wraz z Rytelem - Kuca Janem ukrywającego
się obywatela narodowości żydowskiej Rybkę Joska z jego córką,
których to doprowadzili do Kowalczyka Franciszka, a następne-
go dnia odstawiono ich do obozu śmierci w Treblince.
to jest o czyn z art. 1 pkt. 2 Dekretu z dnia 31.VIII. 1944r.

rowadzili do Kowalczyka Franciszka w Rytelach, a następnego dnia odstawiono ich do obozu śmierci w Treblince, to jest o czyn z art. 1 pkt. 2 Dekretu z dnia 31.VIII.44r.

III) Wojtkowski Wiktor o to, że :

w okresie okupacji, w miesiącu grudniu 1943 roku / daty dokładnie nie ustalono / we wsi Rytele i Święcie gm. Olszew pow. Sokółów Podlaski, jako sołtys wsi - idąc na rękę władzy państwa niemieckiego - działał na szkodę osób narodowości żydowskiej, prześladowanych przez władze niemieckie ze względów rasowych przez to, że wspólnie z Manowskim Józefem i Rytelem - Kucem Janem ujeli dwie osoby narodowości żydowskiej : Rybkę Joska i jego córkę, które to osoby doprowadzili do Kowalczyka Franciszka w Rytelach, a następnego dnia odstawiono ich do obozu śmierci w Treblince, t.j. o czyn z art. 1 pkt. 2 Dekretu z dnia 31.VIII.1944r.

o r z e k z :

oskarżonych Manowskiego Józefa, Rytele - Kucę Jana i Wojtkowskiego Wiktora uznać winnymi popełnienia zarzucanych im w akcie oskarżenia przestępstw i za to skazać na zasadzie art. 1 pkt. 2 Dekretu z dnia 31.VIII.1944r. na karę więzienia każdego z nich przez 5 / pięć / lat i 6 / sześć / miesięcy. Na zasadzie art. 7 cyt. dekretu orzeka się w stosunku do oskarżonych utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres lat 2 / dwóch /.

Na zasadzie art. 58 K.K. z a l i c z y ć na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania skazanemu Manowskiemu Józefowi od dnia 21.X.1950r. do dnia 26.VI. 1951r., zaś skazanym Rytelowi - Kucowi Janowi i Wojtkowskiemu Wiktorowi od dnia 24.XI. 1950r. do dnia 26.VI.

95-91

W czasie okupacji niemieckiej we wsi Rytele - Święokie pow. Sokołów Podlaski ukrywał się żyd Jasek Rybka ze swą 14-letnią córką .

W tym czasie sołtysem we wsi Rytele - Święokie był osk. Wojtkowski Wiktor , który ogłaszał na zebraniach gromadzkich zarządzenia władz niemieckich ; że należy ujmować żydów , znajdujących się na terenie Gromady i oddać do poligij granatowej .

W grudniu 1943r. osk. Wojtkowski dowiedział się , że we wsi znajduje się żyd Jasek Rybka wraz ze swoją córką , zarządził obławę i wraz z oskarżonymi : Manowskim i Rytel - Kucem ujęli żyda Jaska Rybkę i jego córkę . Następnie osk. Wojtkowski wyznaczył kwatery dla ujętych żydów u Kowalczyka Franciszka , zaś na drugi dzień osk. Kowalczyk wyznaczył Skórkę na podwoję i polecił mu odwieźć ujętego Rybkę z córką do obozu w Treblince - co też Skórka uczynił .

Powyższe ustalono na podstawie zeznań świadków : Jude Rybki , Rytla - Sikki Józefa , Jana Kowalczyka , Franciszka Kowalczyka , Żembrowskiego oraz na podstawie wyjaśnień oskarżonych , złożonych na rozprawie sądowej i w toku śledztwa .

W czynach oskarżonych mieszczą się znamiona przestępstwa z art. 1 ust. 2 Dekretu z dnia 31.VIII.1944r.

Oskarżeni nie przyznali się na rozprawie do popełnienia przypisanego im w sentencji wyroku przestępstwa i wyjaśnili następująco :

Osk. Manowski wyjaśnił , że wiedział , jak obok jego domu przebiegł tłum ludzi , i od córki swojej dowiedział się , że tłum ten miał złapać żyda Jaska Rybkę . W tym czasie urwał mu się pies z łańcucha , i wybiegł na pole , aby psa złapać . - oskarżony wybiegł za nim . Dalej oskarżony Manowski wyjaśnia , że wiedział , jak osk. Rytel - Kuc prowadził żyda

96-92

- 4 -

na podwórzu zbadał, że sołtys nie ma broni, więc nie obawiał się go; że następnie sołtys wraz z innymi ścigał Żyda i ujął go i zaprowadził do Kowalczyka, a na drugi dzień polecił Skórcie odwieźć tego Żyda do obozu w Treblince. O osk. Manowskim słyszał tylko, że był w tym tłumie.

O sk. W o j t k o w s k i wyjaśnił, że w roku 1942 w listopadzie wieczorem przyszedł do niego zastępca sołtysa Kowalczyk i powiedział mu, żeby szedł łapać Żyda, osk. Wojtkowski wyszedł z domu i na drodze spotkał tłum ludzi, a wśród nich był także osk. Rytel - Kuc, że Kowalczyk upominał się o podwodę, aby odwieźć Joska Rybkę do Kossowa. Jasek Rybka był już ujęty i znajdował się wśród tłumu; że następnie sam wyznaczył kwaterę dla Joska Rybki u Kowalczyka Franciszka, gdzie tłum zaprowadził Rybkę; że na drugi dzień już nie interesował się Rybką.

Wyjaśnieniom oskarżonych, złożonym na rozprawie, Sąd nie dał wiary, albowiem wyjaśnienia te nie zgadzają się z zeznaniami samych oskarżonych, złożonymi w toku śledztwa, oraz z zeznaniami świadków.

Osk. M a n o w s k i zeznał w toku śledztwa k. 41, że widział, jak osk. Wojtkowski i osk. Rytel - Kuc prowadzili ujętego Joska Rybkę i jego córkę - odnośnie swego udziału to osk. Manowski już w śledztwie zeznawał, że sam wybiegł w pole, aby złapać swego psa, który zerwał się z łańcucha.

Osk. R y t e l - K u c zeznał w toku śledztwa / k. 43 /, że osk. Wojtkowski i Manowski wraz z innymi ścigali Żyda i osk. Wojtkowski, jako sołtys, polecił i jemu, aby złapał Żyda; że osk. Manowski był razem z psem; że Żyda z córką ujęli i odprowadzili najpierw do Czyżewskiego,

97-93

ujęli : osk. Manowski i Rytel - Kuć , a osk. Wojtkowski wyzna -
czyk furmankę , aby go odwieźć do obozu w Treblince .

S w i a d e k Rytel - Siłka zeznał , że widział tłum
ludzi i słyszał głos osk. Wojtkowskiego " łapać żyda " i że
wówczas żyd został ujęty i przyprowadzony do Kowalczyka;
że na czele tłumu , który łapał żyda , stał osk. Wojtkowski
/ k. 20 akt śledztwa /.

S w i a d e k Kowalczyk Jan zeznaje : że w r. 1942
lub 1943 osk. Wojtkowski dał rozkaz , aby ująć żyda Rybkę i jego
córkę , zaś w toku śledztwa / k. 24 / świadek ten zeznał , że
na polecenie sołtysa - osk. Manowski i osk. Rytel - Kuć brali
udział w ujęciu żyda ; osk. ~~Rytel~~ ^{Manowski} brał udział w obławie wraz
ze swym psem ; że na drugi dzień osk. Wojtkowski polecił żyda
odwieźć do Treblinki .

S w i a d e k Kowalczyk Franciszek zeznał , że poz-
nał po głosie osk. Manowskiego i osk. Rytela - Kuca , ^{którzy}
brali udział w łapance na żyda ; że słyszał później , że ^{BUJAD}
Manowski ścigał żyda wraz z psem .

S w i a d e k Żembrowski na k. 22 w toku śledztwa
zeznał , że słyszał od ludzi , że w ujęciu żydów brał udział także
i osk. Wojtkowski.

W świetle przytoczonych wyżej zeznań świadków i
wyjaśnień oskarżonych , złożonych na rozprawie i w toku śledztwa
w i n a o s k a r ż o n y c h została w zupełności u d o w o d -
n i o n a .

Przy wymiarze kary , jako okoliczność łagodzącą wziął
Sąd pod uwagę :
że oskarżeni nie byli dotychczas karani , że są to ludzie o niskim
rozwoju umysłowym , bez odpowiedniego wyrobienia społecznego i
politycznego ; że oskarżeni : Manowski i Rytel - Kuć na wezwa-

[illegible][illegible]